

Garantievoorwaarden voor kunstgras moeten op z'n kop

Niet de garantie op materiaal, maar juist die op performance moet centraal staan

De vervangingsmarkt voor kunstgras voor voetbal is veel eerder aangebroken dan aanvankelijk was verwacht. Van de beloofde vijftien tot twintig jaar levensduur die ooit werd genoemd, is niets terechtgekomen. Patrick Balemans van de KNVB wil dat dat in de toekomst anders is. Hij pleit ervoor dat de sporttechnische kwaliteiten, en niet de materiaalkwaliteit, in de toekomst leidend zijn bij de afgifte van garanties.

Auteur: Guy Oldenkotte

De brochures oogden zo mooi en ook de verhalen van de verkopers staken destijds goed in elkaar; kunstgras voor voetbal zou nauwelijks onderhoud vergen en zou ten minste vijftien jaar meegaan, zo was de boodschap van veel aanbieders toen FIFA en UEFA in 2005 kunstgras omarmden. Ruim tien jaar later is ons land zo'n 2000 kunstgrasvoetbalvelden rijker. Dat is bijna 500 velden meer dan aanvankelijk als marktomvang werd ingeschat. Nederland is qua kunstgras voor voetbal dus verzadigd. Wie echter vreest dat installateurs zonder werk komen te zitten, kan gerust zijn; de industrie maakt zich op voor de vervangingsmarkt. Die begint eerder dan aanvankelijk werd verwacht, maar dat geeft weinig reden tot vreugde. In veel gemeenten probeert men al een paar jaar met hangen en wurgen de levensduur van hun kunstgrasveld te rekken omdat het veld, financieel gezien, nog niet is afgeschreven. Hoewel de KNVB altijd heeft aangegeven dat de levensduur van een kunstgrasvoetbalveld acht tot tien jaar is, is de frustratie en teleurstelling die leeft ook bij hen een doorn in het oog. Zij zien het als hun taak om,

zoals ze zelf communiceren, 'het voetbal aantrekkelijk, toegankelijk en plezierig te maken (en te houden) voor zo veel mogelijk mensen'. De kwaliteit van de velden speelt daarbij een essentiële rol. 'Kunstgrasspecificaties kunnen simpeler en efficiënter worden afgestemd op gebruiksintensiteit. Hierbij moet de gebruiker centraal staan. Ik zou daarom graag zien dat sportveldenbouwers in de toekomst juist de sport-technische kwaliteiten, in plaats van de materiaalkwaliteit van de componenten, moeten garanderen,' liet Patrick Balemans van de KNVB zich onlangs ontvallen. Daarmee gooide hij de knuppel in het hoenderhok.

Een gevoelige snaar

Met zijn wens raakt Balemans een gevoelige snaar. 'De grootste knelpunten om de sporttechnische kwaliteit van een kunstgrasvoetbalveld te garanderen, zijn de frequentie en wijze van gebruik alsmede het onderhoud van het veld. Dat zijn nu juist activiteiten waar geen van de partijen helemaal zelfstandig invloed op heeft,' zegt Seth

van der Wielen van Kybys. 'Gemeenten zijn tegenwoordig verplicht om vooraf aan te geven hoe, hoe vaak en waarvoor ze een veld willen gebruiken. Dat stelt de installateur beter in staat om een juiste aanbieding te maken. Maar ook het onderhoud dient vooraf goed besproken te worden, zodat duidelijk is wie waarvoor verantwoordelijk is.' Wat Van der Wielen zegt, is niet nieuw, maar onduidelijkheid over deze zaken was er de afgelopen jaren meerdere malen de oorzaak van dat gemeenten en installateur elkaar de zwarte piet konden toespelen. 'We zien steeds vaker dat hier vooraf nu wel duidelijke afspraken over worden gemaakt,' merkt Van der Wielen op, die aangeeft dat de overeenkomsten een stap vooruit hebben gemaakt. Technisch gezien kunnen kunstgrasvelden zelfs worden voorzien van sensoren, camera's, detectiepoortjes of andere technieken die naleving van de overeenkomst monitoren. 'Je moet je echter afvragen of je daarmee het kalf niet groter maakt dan de koe.' Volgens Van der Wielen kunnen veel problemen ondervangen worden wanneer gemeenten en aannemer

7 min. leestijd

nadrukkelijker samenwerken wanneer het aankomt op het onderhoud. 'Wanneer de aannemer een grotere rol speelt bij het onderhoud, of het af en toe visueel inspecteert, dan is deze beter in staat de kwaliteit van het veld over een langere termijn te garanderen.' Hij pleit er daarom altijd voor dat afspraken worden gemaakt over jaarlijkse inspecties. Die dienen door de gemeente en aannemer samen te worden uitgevoerd.

Hardleers of juist kinderlijk naïef?

In de wetenschap dat het eerste derdegeneratie-kunstgrasveld eind jaren 90 werd aangelegd, is het opmerkelijk dat er twintig jaar later nog altijd geen duidelijk format is voor de afspraken. 'Het kunstgras voor voetbal komt nu pas uit z'n pioniersfase,' meent Van der Wielen. 'De tijd van kneuterigheid is voorbij. Je ziet de industrie langzaam volwassen worden.' Hij is echter tevens van mening dat ook gemeenten de hand in eigen boezem mogen steken. 'Die beginnen eindelijk in te zien dat hun betweterigheid, om alles voor te kauwen, zich juist tegen hen keert.' Het is een van de redenen waarom de sportvloerenlijst momenteel bijna 600 kunstgrassystemen voor voetbal telt in een land dat 2000 velden heeft. Van der Wielen meent dat zowel gemeenten als aannemers nog altijd veel kunnen leren van de aanpak zoals die wordt gebruikt bij infrastructurele projecten. 'Omschrijf wat je functionele doelen zijn. De aannemer is expert. Geef deze dan ook de verantwoordelijkheid en het vertrouwen.' Opmerkelijk genoeg wil Patrick Balemans ook de consultants

niet sparen. 'Adviesbureaus proberen zich te onderscheiden met toevoegingen in materiaaltechnische aspecten. Dit zonder de kennis te hebben van welke relatie de materiaaltechnische aspecten hebben met sporttechnische aspecten. Ook zonder te weten waar de speler nu echt naar vraagt. Spelers interesseert het namelijk niet of een vezel een bepaalde vorm heeft of dat er een bepaalde hoeveelheid vezels per vierkante meter staan. Voor hen geldt dat ze goed met de voet onder de bal kunnen komen en dat het veld niet te hard of te zacht aanvoelt.'

Gefaseerde kwaliteit

Betere afspraken en het beter vastleggen van die afspraken tussen gemeente en aannemer zijn een goede eerste start. De vraag is echter op basis van welke criteria de kwaliteit van een veld beoordeeld moet worden. 'In 2010 is afgesproken dat kunstgrasvoetbalvelden voortaan na acht jaar opnieuw getest moeten worden om vast te stellen of ze voldoen aan de eisen die wij stellen in de KNVB-gebruiksnorm,' zegt Patrick Balemans. 'De waardes voor die norm liggen beduidend lager dan voor een FIFA One-Star- of FIFA Two-Star-kwaliteit, maar ze zijn voor ons de minimale ondergrens waaraan een veld moet voldoen. Ze zijn bepaald door een werkgroep, bestaande uit alle belanghebbenden. Onderzoek heeft aangetoond dat als velden onder de gebruiksnorm komen, er aanzienlijk meer blessures voorkomen door toedoen van het veld dan op velden die boven de gebruiksnorm presteren. Er is nog een aantal ontbrekende

schakels zoals bijvoorbeeld slidinggevoeligheid en energierestitutie. Hier wordt op dit moment onderzoek naar verricht.'

Ook Seth van der Wielen meent dat de waardes voor een veld volgens de KNVB-gebruiksnorm als minimaal moeten worden gezien. Zijn advies is om een gefaseerde afname te eisen. 'Gemeenten zouden bijvoorbeeld kunnen eisen dat een veld gedurende de eerste paar jaar voldoet aan de eisen voor de FIFA Two-Star. Voor een aantal jaren daarna zouden ze dan kunnen eisen dat het veld de normen van een FIFA One-Star haalt, om vervolgens te accepteren dat een veld nog een aantal jaren voldoet aan de KNVB-gebruiksnorm. Diverse gemeenten passen die aanpak al succesvol toe.' Voorwaarde is wel dat de gemeente erbovenop zit, zo zegt Van Der Wielen waarbij hij de gemeente Den Haag als voorbeeld noemt. Het idee spreekt Gjal Gjaltema wel aan. Gjaltema is in z'n dagelijks leven adviseur Sportfaciliteiten bij de gemeente Enschede. Namens de Branchevereniging Sport en Cultuurtechniek neemt hij ook deel aan een werkgroep die bezig is een gezamenlijk model te ontwikkelen voor de garantieverklaring. Behalve de BSNC hebben ook de KNVB en de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) zitting in deze werkgroep. 'De enige zekerheid die we hebben, komt vanuit het materiaal,' zegt Gjaltema. 'Goede eisen stellen is één; gemaakte afspraken moeten echter ook reëel zijn.' De brede opzet van de werkgroep biedt perspectief, temeer omdat de afvaardiging namens

De KNVB wil dat niet langer dat de kwaliteit van de componenten de garantie bepalen, maar juist hun bijdrage aan de performance van een systeem.

Nederland kent bijna 2000 kunstgrasvoetbalvelden.

de BSNC ook vertegenwoordigers uit de industrie bevat. 'Het is belangrijk dat we erkennen dat ieder een andere belangen heeft. Gemeenten willen allemaal een veld dat zo goedkoop mogelijk is, maar wel zo lang mogelijk meegaat. Dat botst met het commercieel belang dat de sportveldenbouwers hebben, los van het feit dat ze ook nog iets willen verdienen,' merkt hij op terwijl hij toegeeft begrip te hebben voor het standpunt van de KNVB. 'Die wil bovenal dat de sporttechnische eigenschappen zo lang mogelijk van een hoog niveau blijven.' Desalniettemin is Gjaltema hoopvol dat de partijen spoedig met een voorstel zullen komen. 'Ons uitgangspunt is om nog voor de zomervakantie met een voorstel te komen en dat een eindversie al in de komende aanbestedingsperiode gebruikt kan worden.'

Klaar om te antwoorden

Als het aan Frenk Stoop van Alveosport ligt, dan kunnen de nieuwe garantievoorzaken niet snel genoeg komen. Stoop is al jaren een pleitbezorger voor de toepassing van shockpads. 'De shockpads maken het mogelijk om de shockabsorptie en deformatie van het veld voor een langere tijd te beïnvloeden.' Velden die gebouwd zijn op een shockpad, compacteren minder sneller doordat de infilllaag beduidend lager is dan die van rubberingestrooide velden. Hij kan z'n mening sinds dit jaar onderbouwen met de resultaten van een tienjarige studie. 'De afgelopen tien jaar hebben we regelmatig kunstgrasvelden door heel Nederland getest, om vast te stellen of ze nog voldeden aan de FIFA One-Star- of FIFA Two-Star-eisen. Uit die testen bleek dat velden met een shockpad zelfs na tien jaar nog altijd aan de eisen voldoen.'

Volgens Stoop zijn velden met een shockpad ook veel vergevender wanneer het aankomt op het onderhoud. 'Onderhoud blijft altijd een probleem, zeker wanneer gemeenten dat zelf doen.' Als voorbeeld noemt Stoop het gebruik van verkeerd (te zwaar) onderhoudsmateriaal of verkeerde afstellingen, die de levensduur van een kunstgrasveld juist negatief kunnen beïnvloeden. Stoop meent dat er bovenal een cultuuromslag moet komen bij de gemeenten. 'Het probleem met de tendermarkt is dat de prijs nog vaak de leidende factor is. De kwaliteit over langere tijd moet uiteindelijk omhoog, maar is men dan bereid daar extra voor te betalen? Dat zal anders moeten.' Als het aan hem ligt: 'Meten is weten,' dus is een periodieke keuring de beste oplossing. 'Het is hetzelfde als met een auto: uiteindelijk kan een duurdere auto goedkoper per kilometer zijn en vervalt de garantie als de auto niet bij de merkdealer wordt onderhouden. Strengere garanties bieden juist kansen voor de industrie. Als het aan mij ligt nog eerder dan de acht jaar die de KNVB-gebruiksnorm nastreeft. Van mij zou zo'n veld al na drie jaar gekeurd moeten worden om te zien of men nog aan de garantievoorzaken voldoet. Net als bij een auto.'

Kom uit de hoek!

De verlegging van de focus op materiaalkwaliteit naar sporttechnische eigenschappen zal voor de componentenleveranciers weinig uitmaken. Koninklijke TenCate is misschien een uitzondering. Zij zijn de enige toeleverancier die in staat is om alle componenten voor een kunstgrasvoetbalveld te produceren en te leveren. 'Veel opdrachtgevers houden nog vast aan bestekspecificaties,

waardoor een volledig zelfopgesteld systeem niet altijd mogelijk is,' zegt Bart Wijers van Koninklijke TenCate daarover. Volgens hem zal het vernieuwde FIFA Quality Concept 2015, dat vanaf 1 januari 2017 actief zal worden, het moeilijker maken om specifieke eisen te stellen.

Wijers merkt op dat het bovenal een kwestie van vertrouwen is om garanties af te geven op de sporttechnische eigenschappen. 'Opdrachtgevers en adviseurs moeten vertrouwen krijgen in de kunstgrasindustrie door performance te vragen in plaats van specificaties. En de kunstgrasindustrie zal het vertrouwen moeten winnen dat zij in staat is goede kunstgrasystemen te ontwikkelen en te installeren, die tegemoetkomen aan deze performance-eisen van klanten en eindgebruikers. Pas dan kan op het hoogst mogelijke niveau worden voldaan aan de functionele wensen van eindgebruikers.'

De eerste ronde van kunstgrasinstallaties zit erop. Alle betrokkenen likken nu hun wonden. Om als industrie succesvol de tweede ronde te kunnen overleven, is het niet langer mogelijk om zich in een hoek te verschuilen of pirouettes om elkaar heen te draaien; het is tijd voor de wals.

Who will take the lead?

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-6031

Patrick Balemans

Seth van der Wielen

Bart Wijers